

تۈرك يۈردى

تۈرك اومباقلرى مركز ھېيئىتى طرفىندە نەشر اولونۇر

جلد ۴

ايلول ۱۹۲۶

نومرو ۲۱

اوماقار شونی :

طرزونه تورک اوماقارک صرخی فعالیتلری :

اوماقارک ارشاد هیئت دو قنور محمد ابراهیم وادیب بکارده داخل اولدینی حالده طریزون ولایتی مرکزینه تابع کویلی کزمشدی . هیئت بالخاصه (یومره) ، (آرسن) ، (قارلق) کی اولجه شقاوتله معروف اولوب بکون مطلق بر آسایش و مساعی ایچنده یاشایان کویلیک خلقی ایله فضلہ تماس ایتمک احتیاجی حس ایتمشدی . بوتاسلرده خلقه جهوریت وده موقراسی فکرلری ویرلدی ؛ کوی قانونی ایضاح اولوندی ، کویلونک صمی ، مدنی وظیفه نری آ کلاتیلدی ، انتقام وکین کوتمه نک فناقلری آ کلاتیلدی ، معارفه تشویق اولوندی ، ملی حسلر و فکرلر ویرلدی . هیئتک بوسیاحتلردن الله ایتمدیکی خیرلی نتیجه لر آل ایله سلوتولایله حک قدر محسوس ایدی . مرکز کویلرندن صو کرا قضالرده تدقیق وارشاد سیاحتی یایمغه قرار ویرلش وایلك اوله رق اوف قضا سته و (طونیه) ناحیه سته کیتک ایچون لازم کلن پروغروام چیرلشدی .

چوق تمیز وچوق ذکی تورکاردن باشقه برشی اولمایان اوفیلرده ایکی ملک (عرب وروملرک) چوق دهرین حرث انطباعلری یاشامقده در . ایکی بیک خانه قدر اولان (خولولر) ، ۵۶۰ خانه (زانو) ، ۵۰۰ (زیزونا) ۳۰۰ (ساراما) ، ۳۵۰ (شور) ، ۵۰۰ (باجان) ، ۲۰۰ (اوکنه علیا) ، ۲۰۰ (اوکنه سفلا) ۱۰۰ قایزینوس و ۱۰۰ خانه ک (خاجیش) کویلی کاملاً روجه قونوشیورلر . عرب حرثی دین یولی ایله خلقک روحنه کیرمش و آتی دنیادن ، حیاتدن ، حقیقتدن چکیرک او هام اباطله صیم صیق کندله مش ، ۹۰ دانه مدرسه تام آلتی عصردن فضلہ بر مدت مدهش بر فعالیتله بیچاره اوف تورکنک دیلنی عربجه یه آلیشدیرمش ، تورکجه سنی کورلتمش ، ملی دوغودن اثر بر اقامشدر .

عمانلی اداره سنک کندینه مخصوص لاقیدیلکی ایچنده اوف خلقی حربلرده ، شقاوتلرده از یلیرکن آرالرینه صوقولش اولان روملر ملکک تجارتنه ، زراعتنه حاکم بر وضعیت آلمشلر و اوفلی اقتصادی مجبوریتلر قارشوسنده تمیز تورکجه سته روجه قاریشدیرمش ، نهایت هیچ تورکجه بیلمه یین داغلی تورک عائله لری تورمه مشدر .

ایشته اوف ملی نقطه دن بوغیعه ایچنده در . طریزونده شیمدی یه قدر تشکل ایتمش هیچ بر جمعیت اوفک بو دردینی دویمامش ، یونانک پیس حرثی اوتمیز یورد پارچه سندن

سو پوروب آتغه تشبث ایتمه مشدی . سیاحت پروگرامنی بو اختیاجه کوره ترتیب ایدن اوجاق هیئت طریزونک حیتلی اولادلرندن چاقر اوغلی یوسف رئیسک هیئتک امرینه ویردیکی موطورله علی الصباح حرکت ایده رک تام درت ساعتک دکزیو جلیغندن صو کرا (اوفه) واردی . برشبه کونلری اوفک بازاریدر . اوکون قادین ، ارکک بوتون خلق یایلالردن ، کویلدن قصبه یه ایزلر . بونک ایچون هیئت « بازار » کوننی انتخاب ایتمشدی . موطور ساحله یافلاشدینی زمان قصبه ده جانلی بر فعالیت ، اسکله جوارنده بر علیه لق کوریلوردی . بر مدت صو کرا اوفک منورلری ومتفنن بلدییه رئیس ایله دوغروجه بلدییه دائره سنه کیتدک . اوراده خلقک روچه یی نه ایچون قونوشدقلرینه دائر محلی قناعتلری آراشدیردق ایلری سورولن فکرلردن اک چوروکی فقط اک شموللیسی شو ایدی : اوفیلر کویا کاملاً پاپاس یتیشدیرن روم ایملر اوچیز سنه اولیسی مسلمان اولمشلر سده ررجه یی ترک ایده مه ملر و او صورتله روچه قونوشمق بر عادت حالته ده قالمش . حالبوکه اوف عثمانلی تورک لرینک الیرینه کچمزدن اول ینه برطاقم تورک عشیرتلری اورالره یرلشمش وبالاخره (یاووز) بورالرده تورکاری نکشیف ایتمشدی . نته کیم بلدییه دائره سنده مفتی افندی ایله آجیلان بو مباحثه ایچه دوام ایتمش ومفتی افندی نهایت کنندی عائله سنک بولیدن کلدبکنی ودها برچوق عائله لرک تورک اولدیغنی اعتراف ایتمک مجبور اولدی . اتوغرافیا نقطه نظرندن یایلاجق اولان بر تدقیقه اوف اهاالیسنک ترعیز تورک اولدینی میدانه چیقار . بلدی دائره سنده کی مباحثه یه اوفلی منورلرده اشتراک ایتمشلردی . هپسی هیئتک نقطه نظری قبول ایستیلر . خلق بلدی اوکنده طویلانمشدی . اولا هیئتک و اوجاقلر رئیس رشید بک ارشاده باشلادی . اوفیلرک مدرسه دن کوردکاری فنالقلری ، اوفیلرک دنیانک بلکه اک ذکی وقابلیتلی آداملری اولدقلرینی ، عمومی حربده کی فدا کارلقلرینی اقتصادی فعالیتلرینی آکلاندقدن صو کرا روچه قونوشمالرینک نه قدر حجاب آور بر مسئله اولدیغنی ، تورکجه بیلده یین کویلرک ، تورکجه بیلن کوییلرله قیز آلوب ویرمه لرلی لزومنی ، کندیلرینک چوق تمیز بررتورکدن باشقه برشی اولمادقلرینی قان دعوالرینه ، انتقام حسلرینه نهایت ویرمه نک اییلکارینی ونهایت جمهوریتک فیضلرینی وانقلابک معناسنی آکلته رق سوزینی یتیردی . بالاخره سوزی اوجاق کاتبی مرتضی بک آلدی وکندینه مخصوص بر طلاقته بالخاصه روچه قونوشمانک فناللی اوزرنده مدلل فکرلر ویردی . اوصره اوف منورلردن شاعر ثابت بک خلق نامنه بوسیاحتدن ، بوارشاددن اوفیلرک چوق متعسس ومتشکر قالدقلرینی افاده ایلدی . هیئت اوف قصبه سنده تدقیقات یاپدقدن صو کرا سورمنه نک (آراقلی) دینیلن قریه سنه اوغرادی . واوراده ده خلق ایله تماس ایتمکدن صو کرا قارا دکزک قاپاران دالغه لرینی کجه نک قویو قارا قاراندقلری ایچندی صیچرایارق کچ وقت طریزونه عودت ایتدی .

طربزده تورک او باغنىك كوی باغملرنده اوقوناه و خلی اوزرنده
چوه ائی تاثیر بر اقا نه تورکجه خطبه سی .

ای خلی، الله همد اولسون که بزی تورک ملتدن یاراتدی. چونکه تورک ملتی ملتک
اک اسکیسی، اک جسوری، اک فداکاری، و خلاصه اک ایسیدر. وینه شکر ایدلم که جناب
حق بزی اسلام دینی ایله مشرف قیلمشدر. زیرا اسلام دینی، دینلرک اک مکملیدر. بویکی
سبیدن دولای نه قدر افتخار ایدوب، کوکسمزی قبارتسقی آزدرد. آنجق بیلهلم که تورک
و مسلمان اولان هرکسک یاپقه مجبور اولدینی بعض وظیفه لری واردر. بونلرک اک مهملری
شونلردر:

۱ — تورکلر یکدیگرینک قرده شیدرلر. فقط بربرینی بوغازلایان، یکدیگری علیهنده نا
سویله یین، قارداش دکل، بویله لری تورک دخی دکلدرد. یکدیگرینک، صاغلفنی، زنکیلکنی،
راحتلغنی ایسته مک لازمدر. کیم که : آنا، باباسنی، قاریسنی، چوجوغنی، قومشوسنی و دیگر
توکلری سومرسه او آدم اللهی ده سومر. بزی تورکلر ات ایله طرناق کبی یکدیگرمنه
باغلی اولمالی یز. سلامت ده بونده در: ای تورک نه وقت باشقه برتورک ایمون قلبه بر فنانق
کلیرسه در حال توبه و استغفار ایله یوب اللهی خاطر که کتیر. و دوشون که، فنانق یایمق استه دیک
کیسه ده سنک قرده شکدر.

۲ — ای اهالی بیلیک که تورک سر ددر، یکیتدر. یکیت اولانر داتما مشق ددرلر. بو
سبیدن تورکلر قادینلره چوجوقلره، اختیارلره حرمت و داتما ایلیک ایدرلر، ظلم ایتمزلر.
ظالمی ده سومرلر. سزدخی بویله اولک که الله ده سزدن راضی اولسون.

۳ — مسلمان اولان کیسه جاهل اولمالی در. تورکلر علمی سورلر. سزده علمی سویکنز،
چوجوقلر کزه علم اوکره تیکنز. و دوشونک که یاشادیغمن زمان او یله بر زماندر که انسان
مطلقا یازوب اوقومالی. و هر حالده انه برده صنعت کچیرملی، آتالرمز دیردی که «صنعت آلتون
بیله زیکدر» بونه قیمتی سوزدر. بر صنعت صاحبی اولمایان کیسه بیلسون که کونک برنده آج
قالق محق ددر. اولاد و اخفادی کزه صنعت اوکرتمک چالیشکز.

۴ — کرک اللهک عبادت لرینی یایمق و کرکسه جولوق چوجقلرمزک رزقلرینی قازانق
ایمچون وجودمزک صاغلام اولسی لازمدر. خسته لقدن قورونق ایمچون برنجی شرط تیزلکدر.
بش وقت نمازده المزی، یوزومنی ییقادیمز کبی طیرناقلرمزی، بیق صاقلالرمزی
دوزه لته کی ده اونوتمایلم. ایمدی کمز صو قابلرینک آغزلرینی آجیق بیراقایلم. بر بارداقدن هیز
صو ایمیمیه لم. یمکدن اول و صو کرا اللرمزی ییقایلم. یاتدیغمن اوطه ده کور یاقایلم، یمک
پیشیرمیه لم. چوجقلرمزی آشیلاتام، ایمزدن بریسی بولاشیق خسته لفه یاقالانبرسه همان
حکومه خبر ورمه لم.

۵ — آخرت ایشلرنده اللهك امرینی، دنیا ایشلرنده قانونك قوتی خاطر دن چیقارمايلم. بيلم كه ايجمزدن هيچ برکيمسه ديكرلرينك كوله سی دكلدر. تورکيا جمهوريتی تبعه سندن اولان هرکس حر در . يعنی قانونك كوستردیكي شكل داخلنده، سربسته، و ناموس ايله چالیشوب پاره قازانه بيلير. قابادايلىق زورباتی ايله برکيمسه نك مالنه، عرضه، جانه مسلط اولق ایستين برکيمسه نك یاقاسنی قانونك قولى پارچه، پارچه ايده چکی کبی بوبله کيمسه لر آخرتده ده راحت ايده صرلر .

۶ — کوتولک قارشى کوتولک يايقی هنردكلدر. اصل انسان اودر كه کوتولك كوردیكي کيمسه یی كندی ايسلکلى ايله معجوب ايدر. ای خلق آره مرده کين وانتقای، قان دشمنلغنی قالدیرالم. دوشونه لم كه بزقان قرده شی یز. دین قرده شی یز.

۷ — ای قرده شلر، اللهه حمد ايليه لم كه بزى باشقه برملتک اداره سی آلتنده اسیر بیراقایوب مستقل برملت و برحکومت یامیشدر . و حکومتی سسلطانلرک، آغالرک و خلاصه ظالم لرك اللرن دن قورتاروب جمهوریت دیدیکمز خلق اداره سی حالنه قومیشدر. بو طوپراقلر اوستنده راحت، راحت یاشارکن، بزه بو طوپراقلری، و بو حکومتی تأمین ایتک ايجون چولوق چوجغنی، طاتلی جانی دشمنلر قارشوسنده فدا ایدوب شهید اولان قرده شلر منی اونوتمايلم .

ای اهالی : آندرک یاک روحلرینه فاضله اوقریکمز .